

λογιέται. Τού φάνηκε, ότι είχε βγει από τη φυλακή και βρίσκονταν έξω, στα βουνά και στους κάμους, με τα κοπάδια.

Την άλλη τήν ημέρα όλα τα Γιάννενα μιλούσαν για ένα σημαδιακό τραγό, που ήταν ψηλός σάν άλογο, με κάτι κέρατα σά γροεντές, που τώφευε ένας δώρο του Πασιά. Κι' έτρεχαν όλοι, οι μπένδης; κι' οι αφεντάδες κι' οι αγάδες, στην αλλη του Πασιά να ιδούν το αξιοπεριεγρο γιδι αλλά δεν θέλανε τίποτε! Τώμαζε κι' ο Πασιάς κι' έβαλε ο' ενεργεια την αστυνομια να βρη τον άνθρωπο με τον αξιοπεριεγρο τραγό.

Καθόμενοι στην άκρη της λίμνης και διασκεδάζα με τις φελούδες, που πήγαιναν πέρα—δωθε, όταν ξεχροντια καμιά δεκαριά χωροφυλάκοι και με παίγωνο άρον—άρον και με κονθαλιόν στον Πασιά, πεθανέμονο από το φόβο μου. Στο δρόμο βασάνιζα το νού μου να θυμηθώ σάν τί κακό είχα κάνει, για να με πάν με τέτοια παράταξι στον Πασιά, και δε θυμωμιον τίποτε.

—Μορέ Ρομιόπουλο, μου ελεο ο Πασιάς ελληνικά (γιατί ήταν έπ' το Ααλα του Μισιά κι' είχε ηπρηκό τον γλώσσα την ελληνική), σου έφευρε έναν σημαδιακό τραγό για μένα; Πούναι το; ;

—Αια άουσα πός ήταν γιό τον Νιάγγρο, ήθελε ή ψυχή μου στον όλο κι' άρχισα και τον είπα όλη την ιστορια, ότι ο τραγός ήταν τού κατάδικου του Λάμπρου κι' ότι για να τον σώσω από τις άδικαιές προσέβες των διαφόρων Τούρκων, είπα ότι τον πήρανα δώρο στον Πασιά.

Πρώτη φορά μιλούσα με Πασιά και παραξενεύομιον κι' αισθάνομιον μέσα μου κάποια περιφάνεια. Δεν εινε μικρό πράμμα να μιλήω κανείς με Πασιά στην Τουρκιά!

—Κι' εινε μεγάλος αυτός ο τραγός; με ρώτησε ο Πασιάς με περιέργεια. Δεν ότι εινε ψηλός σάν άλογο, έχει κέρατα σά γροεντές και μπορει να σηκώση ένατο οκάδες φόρτωμα...

—Εινε μεγάλος, Πασιά μου, άλλ' όχι άπως τον παρσαταίνου. Εινε ψηλός σά γυαδούρο, έχει μισή όργυιά το καθένα κέρατα και μπορει να σηκώση καμιά πενηνταριά οκάδες...

—Μορέ τί λές; Να πιάς να πής αυτόν τού φυλακισμένον να μου τον δώση, κι' όσα γρόσια θέλει τού δίνου...

Γιά κείνους που ξέρουν τι θα πη Πασιάς, το κει' όσα γρόσια θέλει τού δίνου, εινε απλή φράση. Οι Πασιάδες τέτοια πράμματα δεν τα πληρώνουν με χρήματα, αλλά μ' εθνοια, που άλλοτε υπερβαίνει χιλιάς φορές τη χρηματική άμοιή κι' άλλοτε δεν αξίζει τίποτε.

—Πασιά μου, τού είπα, γι' αυτόν το δυστυχισμένον το Λάμπρο, που βρίσκεται στη φυλακή πενήτη μήνες τώρα άδικα και παρολοια, θα ήταν μεγάλη πληρωμή αν τον έδωαζες από τη φυλακή, να πησ τη δουλιάν του, γιατί θέλει δύομισ χρόνια ακόμη να κάνει φυλακή, κι' είμαι βέβαιος πός δεν θα τον βγάλη αυτόν του καιρο άπρησο... Χορίς άλλο θα βγη πεθανέμονο από μέσα κι' όχι ζωντανός! Στοιχάσω, Πασιά μου, έναν άνθρωπο τού βουνού, λύτερο, σάν τον άγγελο, να τραβήξω κι' όπουθε θέλεις, και τώρα να βρίσκεται σ' ένα σκοτεινό και βρώμικο κλουβί...

—Τι έκανε και βρίσκεται στη φυλακή; με ρώτησε ο Πασιάς μ' ένδιαμέρο.

—Τον κατηγορήσαν άδικα, Πασιά μου, ότι τάχα έδωσε φρομιά στους κλέφτες... Φαντάσου έναν άνθρωπο, Πασιά μου, σάν κι' αυτόν, που όλο—όλο το φρομιά του ήταν να όαη την ήμερα, να του περισείνη καόλας να δίνη στους κλέφτες. Τον ζύγωσαν οι κλέφτες και τού πήραν το φρομιά που είχε άπάνω του με τη βία, κι' αν δεν θα τώδινε με το καλό, θα τώδινε με το κακό...

—Μορέ, κακά έκανε ο πατέρας σου κι' έστειλε στα πρόβατα, έπευσε να σέ στείλη στην Άθινα να γίνης δικηγόρος... μου ελεο ο Πασιάς με τόνο που δεν καταλάβαινα αν ήταν για καλό ή για κακό.

Κι' ύστερ' από λίγη σιωπή μου ελεο :

—"Αν εινε κατατός λές... Έξουε ότι εγώ τους άρανήσω τους κλέφτες... "Αν εινε όμοιος κατατός το λές, κι' εινε άδικα ο άνθρωπος στη φυλακή... "Α, εγώ δεν το θέλω το άδικο! "Όλα κι' όλα, αλλά το άδικο μαζανά!... Θα φρονάξω το δικαστήριό άμείσως να τον βγάλη! Δε θέλω το άδικο! "Αλλά τον τραγό σου!... Κατάλαβες; Τον τραγό! "Ο τραγός νάν' εδω άμείσως!...

Πήρα την άδεια του Πασιά και κατέβηκα στο κάστρο, στις φυλακές. Λέω τού Λάμπρου:

—Το και το μήλα με τον Πασιά. Σε βγάξει από τη φυλακή, αλλά να τού δώσης το Νιάγγρο! Έφρε ότι εινε Πασιάς και σου τον παίρνει χωρίς να τού τον δώσης!...

Άκούοντας ο Λάμπρος αυτά τα λόγια, τού φάνηκε σάν ναπίσε ο ορμανός και να τον πλάκωσε. Δεν άπολογιόνταν τίποτε...

—Τι σκέφτεσαι; τον ρώτησα. Εινε, κακομοιρη, να σηκώσω για ένα τραγί, μαζή λίρας

πράμμα το πολύ που μπορει να φορησ' ή να το φρή κανένας λίκος ή να το κλέψη κανένας;...

—Είδες άλλο τραγί σάν το Νιάγγρο μου, έ; με ρώτησε. —Και τι βγαίν' μ' αυτό; Ζωτανό πράμμα εινε, κι' αν δεν φορηση γρήγορα, κι' αν δεν στο κλέψη κανένας, κι' αν δεν το φρή κανένας λίκος, ύστερ' από ξε—έφρτα χρόνια ζωη σε λόγου σου, τού πέφτουν τα δοντια, φοφάει από γερωατα... —Κι' εγώ πός να ζήσω χωρής; τού Νιάγγρο μ'; Τον είπα και τον έζω δόξα και καμιά άνταμα σ' όλα τα τσελιγάτα... Δεν τον δίνου! Δεν τον δίνου!

—Ξέρ' με πόνν έχ' να κάν', χαμένο κορμί! "Αν δεν τού τον δώα' με το θέλημα, τού τον δίν' με το ξεθέλημα! Θά σου ζητήσ', μου'εις, την άδεια ο Πασιάς να σ' τον πάρ'; Άλλομιονο στο κεφάλ' ο'...

Και ύστερα από λίγη διασωπή τού είπα :

—"Ελα, δός τα, να να βγής άπ' αυτή τη βρωμότρυπα!... Τον ήμερα κι' έφργα, και τη στιγμή που έβγαίνα άπ' τη θύρα, ήθελε ένας τσιουσίσης, λοχιάς δηλαδή, τού Πασιά, με διαταγή στον άξιωματικό της φροναξ των φυλακών ν' άπολύση το Λάμπρο από τη φυλακή και να τον στείλη μαζί με τον τραγό μπροστά του.

Στάθηκε, Σε λίγο ο Λάμπρος κι' ο Νιάγγρος ήταν έξω από τη θύρα της φυλακής. 'Ο άξιωματικός τότε μου ελεο :

—Τι άγιον Πασιά πάζουμε! Να, —ζωη νάχη!— τώδωσε χρομιά αυτού του παλροκλήρη!

Έγώ, ο Λάμπρος, ο τραγός κι' ο τσιουσίσης τού Πασιά κάναμε ίσα έξω, έβγήκαμε από την θύρα τού κάστρου, περάσαμε το γεφύρο και τραβήσαμε το μεγάλο δρόμο, το Στανουπάζαρο, που βγαίνει στα σεράια τού Πασιά.

Όταν φτάσαμε εκεί που ντιχαλώναται ο δρόμος, κι' ο ένας κάνει για το σεράι κι' ο άλλος για το τσαροχί (έμπορικιά) και για έξω, ο Λάμπρος τράβησε για τα έμπορικιά.

'Ο τσιουσίσης τού ελεο :

—'Απ' εδω πάει ο δρόμος κατά τού Πασιά το κονακι... Σε θέλει ο Πασιάς...

'Ο Λάμπρος, θέλοντας και μη, γύρσε προς το δρόμο που περνάει από τη Μητρόπολι και βγαίνει στο σεράι. Περαπαύσε άναγρα—άναγρα και φαίνονταν βαθειά συλλογημένος.

'Ανηφορώντας, άνηφορώντας, πριν φτάσουμε στη Μητρόπολι, ο Λάμπρος σταμάτησε ξεροιά, μπροστά στη θύρα τού χανιού τού Κατσονάτση, σάν κάτι να τον πονούσε στ' άντερα του μέσα.

—Τι έχ'; τον ρώτησα.

—'Εχω κόψιμο δινατό, μου ελεο. Σταθήτε μου στιγμή να μπω μέσα στο χάν'!

Σταθήκαμε εγώ κι' ο τσιουσίσης στη θύρα τού χανιού να τον περιμεινουμε. Δεν πέρασε πολλή ώρα και να σου! ο Λάμπρος με μιιά άγρα χαρά στά μάτια του, καταματωμένος, κρατώντας από τα κέρατα στο χέρι του το άμυσταγο κεφάλι τού σφαγμένου Νιάγγρου...

—'Αιστε τώρα! μαζ εινε με σατανικό χαμόγελο. Πάμε στον Πασιά!

Έγώ κι' ο τσιουσίσης μείναμε ξεροί! Μοφ φάνηκε πός έβλεπα δνευρο κι' άρχισα να τρίβο τα μάτια μου. Τόσο πολύ δεν πίστευα ότι εκείνο το θηριο ο Νιάγγρος, που εδω και δυό λεφτά της ώρας ήταν γεμάτος ζωη και περηφάνεια, βρίσκονταν μπροστά μου κεφάλι χωρίς κορμί, σάν γερωαμένο πανόρηο κάστρο...

—Τι έκανε, μορέ σ'άι! τού είπα. Τι λόγο θα δώης τού Πασιά;

—'Αφέντης τού Νιάγγρου μου δε μπορουσε να γίνη κανένας άλλος από μένα! μου άπολογήθηκε με θριαμβευτική ευχαρίστηση.

'Ο τσιουσίσης τον πήρε με την κεφαλή τού Νιάγγρου φορτωμένον και τον παρουσίασε στον Πασιά.

Νάν' έμαθε ο Πασιάς όλα τα τρέχοντα, έβαλε τον τσιουσίση και τού τράβησε σαράντα Ξυλιές στα πονάτα του ή ύστερα τον άηρησε λύτερο.

ΧΡ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Η ΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΑΡΜΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

"Όπου περνάει το βελόνι, ακολουθάει κι' ή κλωστή.

—Όταν σ' αγαπάει ο Θεός, τ' άρνι τού πανηγυριού έρχεται μονάχο στην πόρτα σου.

—Ο Θεός δεν δίνει όλα του τα καλά σ' έναν μονάχο άνθρωπο.

—Δεν έχουν όλα τ' αυγά δυό κορόζους.

—Σήνερα που μτωμιωνίζουιν, δεν φέρουν ποτέ βροχή.

